

Sammanträdesdatum
2013-10-01

2013/321

§ 242 Sala kommuns nya skolskjutsorganisation; reviderade riktlinjer

INLEDNING

På kommunstyrelsens ledningsutskott 2013-09-03, § 209, beslutades att en utredning skulle genomföras att se över möjligheterna att undantag ska kunna göras från nu gällande riktlinjer för beviljande av skolskjuts, så att även barn och ungdomar som formellt inte uppfyller dessa, har möjlighet att efter särskilt beslut där hänsyn tas till bland annat barns och ungdomars trygghet och säkerhet, beviljas att få åka skolskjuts under läsåret 2013/2014.

Beredning

Bilaga KS 2013/194/3, skrivelse från kommunstyrelsens förvaltning (nuvarande riktlinjer bilagda)

Jenny Nolhage föredrar ärendet.

Yrkanden

Per-Olov Rapp (S) yrkar att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att anta förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av särskild kollektivtrafik i Sala kommun, Bilaga KS 2013/194/3.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att anta förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av särskild kollektivtrafik i Sala kommun, Bilaga KS 2013/194/3.

Utdrag
kommunstyrelsen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	--	--	---

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Jenny Nohage

SALA KOMMUN	
Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2013-09-24	
Diarienumr 2013/321	Aktbilaga 5

SKYNDSAM UTREDNING OM RIKTLINJERNA FÖR SKOLSKJUTSHANDLÄGGNING

På kommunstyrelsens ledningsutskott 2013-09-03 beslutades att en utredning skulle genomföras för att se över möjligheterna att undantag ska kunna göras från nu gällande riktlinjer för beviljande av skolskjuts så att även barn och ungdomar, som formellt inte uppfyller dessa, har möjlighet att efter särskilt beslut, där hänsyn tas bland annat till barns och ungdomars trygghet och säkerhet, beviljas att få åka skolskjuts under läsåret 2013-2014.

Uppdraget har genomförts genom anlitan av jurist Christer Hjert vid företaget Kommunakuten. Christer Hjert har fått ledningsutskottets uppdragsformulering samt Sala kommuns nu gällande *Riktlinjer för handläggning av särskild kollektivtrafik i Sala kommun* (daterad 2012-03-27). Granskningen har resulterat i en kort rapport, se bilaga 1.

Förslaget som förvaltningen ställer sig bakom är att i riktlinjerna på sid 18 under rubriken *Annan särskild omständighet* göra ett tillägg. Styckets nya ordalydelse blir då:

Skolskjuts medges när annan särskild omständighet föranleder det, såsom om en elev på grund av psykosociala skäl behöver gå i en annan skola än den som kommunen annars skulle ha placerat eleven i *eller på grund av elevs behov av trygghet och säkerhet.*

Denna formulering öppnar för individuella bedömningar utifrån begreppen trygghet och säkerhet. Handläggarna kan utifrån tillägget fatta gynnande beslut med stöd av riktlinjerna i de fall då tidigare formulering inte räckt till trots en otillfredsställande trafiksituation för barn och ungdomar.

Med hänvisning till ovanstående föreslås att ledningsutskottet föreslår kommunstyrelsen

att anta förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av särskild kollektivtrafik i Sala kommun.

Sala kommun
Anders Dahlberg/Berith Pettersson

Skolskjuts vid särskilda omständigheter

Inledning

Kommunstyrelsen i Sala kommun har fått i uppdrag att presentera förslag på hur undantag ska kunna göras från nu gällande riktlinjer för beviljande av skolskjuts så att även barn och ungdomar, som formellt inte uppfyller dessa, har möjlighet att efter särskilt beslut, där hänsyn tas bland annat till barns och ungdomars trygghet och säkerhet, beviljas att få åka skolskjuts under läsåret 2013-2014.

Skolskjuts i grundskolan regleras i 10 kap. 32 § skollagen (2010:800) (Skoll) vari föreskrivs följande

Elever i grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola med stöd av 25-27 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

Av bestämmelsen framgår att utgångspunkten för om rätt till skolskjuts skall föreligga utgöras av fyra rekvisit. Dessa är färdvägens längd, trafikförhållanden, funktionshinder hos elev eller annan särskild omständighet. För att rätt till skolskjuts skall föreligga krävs att eleven uppfyller något av dessa kriterier.

Detta gäller oavsett om eleven går i den skola kommunen placerat eleven i eller om eleven går i någon annan skola. För elever som går i annan skola än den s.k. placeringsskolan krävs det dessutom att eleven dels uppfyller något av de fyra rekvisiten som berättigar till skolskjuts och dessutom att ett beviljande av skolskjutsen kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Enligt den praxis som hittills kommit från domstolarna avses med ekonomisk svårighet att kostnaden för skolskjuts till den skola eleven "valt" är högre än den kostnad som skulle ha förelagat om eleven gått i den skola kommunen hade valt att placera eleven i. Frågan om vad som kan utgöra organisatoriska svårigheter har inte besvarats vare sig i förarbetena till lagen eller av praxis så där är rättsläget oklart.

För elever som valt att gå i en friskola utanför kommunen föreligger ingen rätt till skolskjuts.

När det gäller möjligheterna att bevilja skolskjuts på grund av barns och ungdomars trygghet och säkerhet utan att lagens krav kan sägas direkt uppfyllda så finns i princip två möjligheter. Den ena möjligheten är att hitta en lösning som ligger utanför nuvarande skolskjutsregler. Den andra möjligheten är att hitta en möjlighet som ligger inom ramen för vad skollagstiftningen medger.

Vad gäller möjligheterna att bevilja skolskjuts utan att kunna åberopa något lagstöd för detta så torde det ligga utanför kommunens lagliga möjligheter. Att bevilja skolskjuts till enskilda elever är att betrakta som ekonomisk stöd till dessa vilket kräver stöd i lagstiftningen. Skollagens skolskjutsbestämmelser ger ett sådant lagstöd för elever som uppfyller lagens krav för att beviljas skolskjuts. Att utan lagstöd ge andra elever motsvarande möjlighet skulle innebära en överträdelse av det generella förbudet mot understöd av enskild.

I den grundläggande kompetensbestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) ligger ett principiellt förbud mot att ge understöd åt enskilda, eftersom det i regel inte kan vara ett allmänt intresse att sådant understöd lämnas. Undantag från förbudet att ge understöd åt enskilda finns i viss speciallagstiftning, t.ex. socialtjänstlagen (2001:453) och som tidigare nämnts skolagen.

Överhuvudtaget anses det falla utanför den allmänna kompetensen att göra vederlagsfria prestationer till enskilda personer, om inte kommunen enligt offentligrättslig eller civilrättslig lag är skyldig att göra en sådan prestation eller på någon särskild kommunalrättslig grund har rätt att prestera.

Det generella förbudet mot understöd av enskild innebär således att kommunen bör titta på en lösning inom ramen för bestämmelserna om skolskjuts i skollagen.

Som nämnts ovan måste varje elev för att vara berättigad till skolskjuts uppfylla något av de fyra kriterierna i 10 kap. 32 § SkoL. Ett av kriterierna är ”annan särskild omständighet”. Syftet med detta rekvisit är att fånga upp alla andra omständigheter som vid en särskild prövning borde kunna föranleda skolskjuts trots att det inte omfattas av något av de tre andra rekvisiten. Vad som mer i detalj avses med detta har lagstiftaren lämnat åt praxis att bedöma. Någon praxis har dock inte utvecklats.

Enligt vår mening kan rekvisitet annan särskild omständighet läggas till grund för en prövning av rätt till skolskjuts på grund av grund av barns och ungdomars trygghet och säkerhet. I kommunens nuvarande reglemente under avsnitt 5.2. anges under punkten ”Annan särskild omständighet” på sid 18 att skolskjuts medges när annan särskild omständighet föranleder det, såsom om en elev på grund av psykosociala skäl behöver gå i en annan skola än den som kommunen annars skulle ha placerat eleven i.

Detta avsnitt kan helt enkelt utformas enligt följande.

Skolskjuts medges när annan särskild omständighet föranleder det, såsom om en elev på grund av psykosociala skäl behöver gå i en annan skola än den som kommunen annars skulle ha placerat eleven i eller på grund av elevs behov av trygghet och säkerhet.

En formulering enligt den föreslagna ger konkreta möjligheter att fatta beslut om skolskjuts på grund av grund av barns och ungdomars trygghet och säkerhet. Utformningen torde också vara förenlig med gällande skollagstiftning under förutsättning att det görs individuella prövningar.

För grundsärskola och gymnasieskola finns motsvarande bestämmelser som för grundskolan så samma resonemang gör sig gällande där (se 11 kap. 31 § och 18 kap. 30 § SkolL).

Gymnasieskola

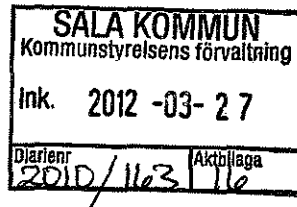
När det gäller gymnasieskolan saknas möjligheter motsvarande de som gäller för grund-, grundsär- och gymnasiesärskolan. Skolskjuts till gymnasieskolan regleras i 2 § lagen om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor. I bestämmelsen föreskrivs att för en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), ska den kommun som enligt 29 kap. 6 § skollagen (2010:800) är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att ge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan.

Lagstiftningen uppställer ett avståndskrav på minst sex kilometer men innehåller samtidigt en kostnads begränsning på 1/30 del av basbeloppet. Kostnadsbegränsningen är utformad som en möjlighet för kommunen att istället för anordnad skolskjuts utge kontanterersättning. Dock kan kommunen välja att inte utnyttja kontanterersättningsmöjligheten utan att istället anordna faktisk skolskjuts även för gymnasieelever. Om kommunen gör så torde kommunen dessutom kunna låta alla gymnasieelever omfattas av rätten till skolskjuts utan avståndsprovning. I det

fallet skulle det kunna motiveras att rätten riktar sig till en samhällsgrupp (gymnasieeleverna generellt) och att det därför inte faller in under förbudet mot understöd till enskild. Här saknas dock möjligheter att göra ett särskilt lösning enbart för elever som har ett behov knutet till trygghet och säkerhet. Det finns bara två alternativ. Det ena är att följa lagregleringen det andra är att låta alla elever omfattas av rätten till skolskjuts.

Kommunakuten AB

Christer Hjert

RIKTLINJER FÖR HANDLÄGGNING AV SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK I SALA KOMMUN.

Innehållsförteckning

RIKTLINJER FÖR HANDLÄGGNING	1
AV SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK.....	1
I SALA KOMMUN.	1
1. ORGANISATION	3
2. VILJEINRIKTNING	3
3. KOLLEKTIVTRAFIK	3
3.1 Linjelagd kollektivtrafik	4
3.2 Kompletteringstrafik	4
3.3 Anropsstyrd trafik.....	4
4. SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK	5
4.1 FÄRDTJÄNST	5
4.1.1 Riktlinjer för handläggning av färdtjänst.....	5
4.1.2 När kan färdtjänst inte beviljas?	6
4.1.3 Den kommunala färdtjänsten innehåll och omfattning.....	6
4.1.4 Färdsätt.....	7
4.1.5 Förarens uppgifter och kompetenskrav.....	8
4.1.6 Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa.....	9
4.1.7 Ansökan och beslut om färdtjänst.....	9
4.1.8 Avslag/överklagande	11
4.1.9 Avgift för färdtjänst	11
4.2 RIKSFÄRDTJÄNST	11
4.2.2 När kan inte riksfärdtjänst beviljas?	12
4.2.3 Färdsätt.....	13
4.2.4 Medresenär och ledsagare vid riksfärdtjänstresa.....	14
4.2.5 Ansökan.....	14
4.2.6 Egenavgift för riksfärdtjänst.....	15
5. SKOLSKJUTS OCH SKOLTRANSPORT	15
5.1 Allmänt	15
5.2 Grund till beslut.....	17
5.3 Ansvar.....	19
5.4 Utredning-beslut.....	20
6. GYMNASIESKOLA – elevresor	20
7. INFRASTRUKTUR OCH TRAFIKSÄKERHET SKOLSKJUTS	21
8. DAGVÅRDSRESOR.....	23
9. RESOR TILL DAGLIG VERKSAMHET LSS	24

1. ORGANISATION

Sala kommun har gemensam organisation för samhällsfinansierade resor from 2011. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd med ansvaret för kollektivtrafik samt särskild kollektivtrafik. Handläggning av ansökningar av färdtjänst, riksfärdtjänst, resor till daglig verksamhet, dagvårdresor, samt skolskjutsar sker hos Kommunstyrelsens förvaltning, enheten för planering och utveckling.

Beslut fattas av handläggare med delegation att utreda och fatta beslut i ärendet. Ansökan ska vara skriftlig och göras på för detta avsedd blankett. Ansökningsblankett kan fås av Kommunstyrelsens förvaltning på enheten för planering och utveckling, alternativt hämtas på kommunens hemsida eller hos information Sala.

Kommunen är medlem i Samtrafik (Västmanlands Samtrafikförbund). De ansvarar för planering och drift av den samhällsbetalda anropsstyrda trafiken. Färdtjänstbeställningar görs till beställningscentralen, Samtrafik i Västmanland.

Resa i annan kommun tillhandahålls av Företagstaxi Netrevelation Helsingborg, ett rikstäckande nätverk av samarbetspartners bestående av olika taxiföretag.

Sala kommun anlitar Riksfärdtjänsten Sverige AB för anordnande av beslutade riksfärdtjänstresor. Grundskolans skolskjuts utförs av upphandlade transportörer eller med linjetrafik. Elevresor med skolkort inom gymnasieskolan utförs huvudsakligen med linjelagd kollektivtrafik.

2. VILJEINRIKTNING

En gemensam organisation ska förstärka förutsättningarna för ökad effektivitet gällande samhällsfinansierade transporter. Den ger möjlighet till större/gemensamma upphandlingar för särskild kollektivtrafik, större samordning av resandet samt vidareutveckling/anpassning av kollektivtrafiken till flera målgrupper. Detta bör leda till förbättrad tillgänglighet och användande av kollektivtrafiken, ökad samordning och minskat resande med den särskilda kollektivtrafiken. Resandet ska i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning även för funktionshindrade.

Genom centraliserad handläggning och beslut av färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts, elevresor, resor till daglig verksamhet samt dagvårdresor ska transportperspektivet förstärkas. Möjligheten till samordningsvinster ska öka mellan olika typer av resande, samt att handläggning och individuella beslut om skolskjuts ska fattas av handläggare i och med nya skollagen from 2011-07-01.

Riktlinjerna ska i första hand vara ett stöd för handläggarna. Riktlinjerna ska komplettera och förklara lagtext, förarbetsuttalanden och rättspraxis. Riktlinjerna ska därmed bidra till en rättvis och likställd behandling.

3. KOLLEKTIVTRAFIK

Den 1 januari 2012 trädde en ny kollektivtrafiklag i kraft. I varje län har det inrättats en ny kollektivtrafikmyndighet. Landstinget och kommunerna i

Västmanland har kommit överens om att Landstinget har ansvar och utgör kollektivtrafikmyndighet. Under nämnden har en regional trafikberedning bildats, där landstinget och samtliga kommuner i länet är representerade. Kollektivtrafikmyndigheten tillhandahåller stomtrafik, kommunerna beställer stadstrafik, lokal landsbygdstrafik, kompletteringstrafik, båttrafik och övrig trafik av kollektivtrafiken och ansvarar för det ekonomiska underskott som uppkommer av beställd trafik.

3.1 Linjelagd kollektivtrafik

Linjelagd kollektivtrafik körs enligt tidtabell. Linjerna binder ihop Sala tätort med landsbygden. Inom Sala tätort finns Silverlinjen måndag-lördag.

3.2 Kompletteringstrafik

Kompletteringstrafik erbjuds områden som har ett gångavstånd som överstiger 1 200 meter till en hållplats med ett visst minimiutbud av resor. Trafiken utförs helgfri måndag-fredag mellan kl. 09.00-14.30.

Med ett minimiutbud avses minst en avgång i varje riktning helgfria vardagar mellan kl. 08.00-18.00 med en uppehållstid på minst 60 minuter innan returresan kan påbörjas.

I de fall där ordinarie linjetrafik förekommer endast vissa veckodagar, medges kompletteringstrafik endast de dagar då linjetrafiken inte går. I sådana fall, medges endast en tur- och returresa per vecka med kompletteringstrafiken.

Resan ska beställas minst 4 timmar innan avfärd, helst dagen innan. Resan ska göras till närmsta ort inom Västmanlands län som har ett basutbud av handel och service, t ex. bank, post och vårdcentral. Resa medges till eller från adress där beställaren är mantalsskriven. Två tur- och returresor per vecka får göras med kompletteringstrafiken. Fyra stycken separata enkelresor medges inte. I samband med beställningen ska även returresan beställas. Priset för resan är detsamma som gällande busstaxa.

3.3 Anropsstyrd trafik

I Västmanlands lokaltrafiks ordinarie trafikutbud finns trafik som endast körs mot förbeställning. I VL:s turlista finns en markering med T el. A på vissa linjer och turer. Den turen måste förbeställas senast 60 minuter före avresa och körs då med taxi.

4. SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK

4.1 FÄRDTJÄNST

Beslut om färdtjänst fattas enligt lag om färdtjänst (SFS 1997:736)

Färdtjänst är en **särskild kollektivtrafik** och ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska ge personer med varaktiga funktionshinder möjligheter att förflytta sig i samhället. Den allmänna kollektivtrafiken är till stor del anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder. Det innebär att resor kan ske i kombination med allmän kollektivtrafik som är handikappanpassad och med färdtjänst.

4.1.1 Riktlinjer för handläggning av färdtjänst

Riktlinjerna för handläggning av färdtjänst är utformade utifrån färdtjänstlagen och dess inriktning och syften, samt vägledande domar i Länsrätt och Kammarrätt.

Färdtjänst ska i huvudsak behandlas som en trafikpolitiskt fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning även för funktionshindrade. Färdtjänst ska betraktas som en del i det kollektiva trafiksystemet och ett komplement till linjetrafiken. Färdtjänst är en *kompletterande kollektiv transportform*.

Vem har rätt till färdtjänst?

För att beviljas färdtjänst krävs att den sökande är folkbokförd i Sala kommun.

Endast personer med ett stadigvarande funktionshinder som inte är kortvarigt kan beviljas färdtjänst. Funktionshindret kan bero på både fysiska som psykiska svårigheter eller kombinationer av dessa. Funktionshindret anses stadigvarande om det kan bedömas ha en varaktighet som överstiger 3 månader. Funktionshindret ska även regelmässigt förorsaka stora svårigheter att använda ordinarie kollektivtrafik. I områden där den allmänna kollektivtrafiken är anpassad och tillgänglig för personer med funktionshinder beviljas som regel inte resor med färdtjänst.

Vid bedömning ska hänsyn tas till den enskildes förmåga. Utvecklingsstörda med påtagliga svårigheter att orientera sig kan beviljas färdtjänst, såvida orienteringssvårigheterna inte enbart gäller enstaka mål.

Psykiska problem, ex olika slag av fobier, kan berättiga till färdtjänst i de fall problemen kan uppstå vid själva resandet. En sådan fobi ska vara väl styrkt exempelvis av specialistläkare. Färdtjänst ska inte beviljas i ärenden då resandet i sig är målet ex vid ångestdämpande terapi vid psykiska problem eller orostillstånd.

En funktionsnedsättning som i sig inte berättigar till färdtjänst kan tillsammans med ytterligare funktionshinder utgöra grund för färdtjänstillstånd. Bedömningen för den enskilde personen är alltid individuell och utgår från gällande lagstiftning.

Barns rätt till färdtjänst

Barn i detta sammanhang är personer under 18 år. En individuell bedömning ska göras, i bedömningen ingår en jämförelse med personer i jämförbar ålder. Barn

under 10 år beviljas som regel inte resor med färdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte med kollektivtrafiken utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare.

Färdtjänst kan dock bli aktuellt om barnet pga. sitt funktionshinder har skrymmande hjälpmedel, är starkt infektionskänsligt eller om funktionsnedsättningen i sig omöjliggör resa med kollektivtrafiken trots medverkan av förälder eller annan vårdnadshavare. Vid bedömningen av barns rätt till färdtjänst görs en jämförelse med barn i motsvarande ålder. Om barnet beviljas färdtjänst har förälder eller annan vårdnadshavare rätt att medfölja barnet vid resa. Avgift utgår enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa.

4.1.2 När kan färdtjänst inte beviljas?

Färdtjänst beviljas inte pga. att det saknas allmänna kommunikationer. Lång väg till busshållplats eller ett glest utbud av allmänna kommunikationer är inte skäl som i sig berättigar till färdtjänst.

Färdtjänst kan heller inte beviljas för transporter som av någon anledning bekostas av det allmänna. Hit kan räknas skolskjuts eller sjukresor och det kan även handla om att ersättning utgått för extrakostnader vid olyckor eller att personen fått utbetalt medel för specialanpassning av bil. Färdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionshinder eller sjukdomar. Kortvariga funktionshinder t.ex. sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till färdtjänst. I vissa fall kan personen få sina reskostnader täckta av försäkringsbolag.

Enbart hög ålder, mindre funktionsnedsättningar, rädsla eller oro och allmänna svårigheter att resa med den reguljära kollektivtrafiken räcker inte för att vara berättigad till färdtjänst.

Färdtjänst bör inte heller beviljas innan behandling eller rehabilitering är avslutad om det inte kan visas att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet som överstiger 3 månader samt medför väsentliga svårigheter med förflyttning eller användande av allmänna kommunikationer. Funktionshinder som är varaktiga men endast medför väsentliga svårigheter under kortare perioder berättigar som regel inte till färdtjänst.

4.1.3 Den kommunala färdtjänsten innehåll och omfattning

Färdtjänsttillståndet berättigar till resor inom kommunen och med de fordon som är upphandlade för samhällsbetalda resor. Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extra tid för det. Den färdtjänstberättigade ska ha möjlighet att göra det antal resor han/hon har behov av.

Trafikregler

Färdtjänstresor ska ske på samma villkor som den vanliga kollektivtrafiken i länet.

Med färdtjänst i Sala kommun får den färdtjänstberättigade normalt resa obegränsat antal resor inom kommunens gränser samt 30 km utanför kommungränsen.

Avbrott i färdtjänstresa

I färdtjänsten ingår inte rätt att göra avbrott under påbörjad resa för att t.ex. lämna post eller uträtta ärenden. Ny resa får i sådana fall beställas.

Utvidgad färdtjänst**Färdtjänstresa med särskilda skäl**

Den utvidgade färdtjänsten innebär att den färdtjänstberättigade kan söka tillstånd för resor, utöver vad som gäller om resor i kommunen och 30 km utanför kommungränsen, i form av resa i annan kommun. Förutsättningar för att bevilja färdtjänst ska föreligga för att utvidgad färdtjänst ska kunna komma ifråga.

Resa i annan kommun

Den färdtjänstberättigade får göra högst 30 enkelresor per år i andra kommuner. Vid resor i andra kommuner får den färdtjänstberättigade hämta ut biljetter för detta ändamål. Egenavgiften är 25 % av taxameterpriset, dock lägst 30 kr. Beslut om färdtjänst i annan kommun tidsbegränsas till 1 år. Biljetter kan dock hämtas ut vid flera tillfällen under året om detta önskas.

4.1.4 Färdsätt

Enligt 9 § lag om färdtjänst får tillståndet i skälig omfattning förenas med föreskrifter om vilket färdsätt som får användas och vilken service som ingår. Färdtjänstresor inom Sala kommun kan ske med olika fordon beroende av den enskildes funktionshinder och vilka färdmedel som finns på aktuell ressträcka.

Accepteras inte det fordon som anvisas får resan genomföras som privatresa helt utanför kommunens ansvar.

Ensamåkning/resor utan samåkning

För att beviljas ensamåkning/resa utan samåkning krävs att funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.

Specialfordon

Den som utifrån sitt funktionshinder inte klarar av att åka med vanlig personbil, kan istället få färdtjänst med specialfordon (handikappbuss).

Att bevilja färdtjänst med specialfordon grundas på behov under själva resan och inte om vad som ska göras eller uträttas då resenären nått resmålet. Färdtjänstlagen lämnar inte något utrymme för andra överväganden än dem som har med själva funktionshindret att göra.¹

För att få med sig vissa nödvändiga hjälpmedel, är det viktigt att det anges vilken typ av fordon den funktionshindrade måste använda. Någon bestämmelse i färdtjänstlagen om detta finns inte, utan lagen avser att tillhandahålla ändamålsenligt fordon för den enskilde, utifrån typen av funktionshinder.

För att garantera trafiksäkerheten måste permobilen och dylikt, vara utformade på ett sådant sätt, att den kan förankras på ett säkert sätt under resan. I annat fall kan resan inte genomföras. Även trafiksäkerheten för resenären måste kunna garanteras genom säkerhetsbälte el. dylik förankring.

¹ Kammarrättsdom 2008-04-03 mål nr 6304-07, kammarrättsdom 2009-04-28 mål nr 7819-08

Service och hjälp vid färdtjänstresa

En färdtjänstresa innebär normalt endast en transport från en adress till en annan adress med normal taxiservice utifrån behov, dvs. att chauffören hjälper resenären i och ur bilen, med säkerhetsbältet och till och från entrédörr i markplan samt hjälp med handbagage och hjälpmedel. Är resenären beroende av rullstol vid förflyttningar men kan stå upp och ta sig in i bilen, så hjälper chauffören till med att vika ihop rullstolen och ta den med i bagageutrymmet.

Bagage

Den resande får ta med bagage i rimlig utsträckning som vid färd med allmänna kommunikationer, normalt 2 kassar/väskor, utöver det kan nödvändiga hjälpmedel medföras.

Pälsdjur

Den resande äger inte rätt att ta med pälsdjur under färden, om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan t.ex. vara en synskadad persons behov av ledarhund. Om tillstånd ges ska hänsyn tas till att skydda fordonet på lämpligt sätt. Combiutrymme kan anvisas.

Hjälpmedel

Svenska Transportarbetarförbundet kräver att chaufförer inte ska behöva bära passagerare där det saknas hiss eller där lämpliga hjälpmedel inte finns med hänvisning till Arbetsmiljölagen² samt arbetsmiljöverkets författningssamling³.

Det ska finnas tillgång till lämpliga hjälpmedel och teknisk utrustning för att garantera en säker transport. För de resenärer där hjälpmedel av någon anledning inte fungerar eller inte går att använda bör handläggaren diskutera en framtida lösning.

4.1.5 Förarens uppgifter och kompetenskrav⁴

Förutom transporten från hämta-adressen till lämna-adressen ingår i uppdraget att ge kunden följande service som skall erbjudas utan begäran från kunden:

- hjälp in och ur fordonet
- hjälp med handbagage och hjälpmedel (rollator, kryckor etc)
- hjälp till/från ytterdörr eller motsvarande
- hjälp med säkerhetsbälte (vid behov)

För kund som är berättigad till ytterligare service, t ex hjälp in och ur lägenhet, till/från vårdinrättning/avdelning etc, skall sådan hjälp ges enligt särskild instruktion i körordern. Ersättning för generell och särskild service utgår enligt väntetidstaxan.

² 2 kap.1 §, 4 § 2 st. och 3 kap. 2 §

³ 1998:1

⁴ Ur Förfrågningsunderlag Samhällsbetald anropsstyrd trafik 2011-2016.

Verksamheten ställer stora krav på förarpersonalens kompetens. Av särskild vikt är att förarna dels har kunskaper och kännedom om de särskilda servicekrav som dessa transporter ställer, dels god kännedom om att hitta till rätt adress och därvid välja snabbaste väg.

Föraren skall vara väl förtrogen med, och vid varje avsett tillfälle använda, den tekniska utrustning som finns för att garantera en säker i- och urlastning samt transport av kunder med speciella krav (säkring av lyft, fastsättning av rullstolar m m).

4.1.6 Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa

Medresenär

Färdtjänstberättigad har rätt att i mån av plats ta med sig en (1) medresenär samt egna barn under 12 år. Maximalt 3 personer, inkl den färdtjänstberättigade. Vård och omsorgsförvaltningens personal som åker med under arbetet betalar ingen avgift. Avgift utgår i övrigt enligt gällande bestämmelser och taxa.

Ledsagare vid färdtjänstresa

Färdtjänstberättigad kan beviljas rätt till ledsagare om det krävs för att resan ska kunna genomföras. Ledsagare kan beviljas då den hjälp föraren kan tillhandahålla inte är tillräcklig. Problem som kan uppstå vid enstaka resor berättigar inte till ledsagare. Bedöms sökande i huvudsak klara att ta sig ut från bostaden/beställd adress på egen hand kan ledsagare inte beviljas för behov som uppstår vid enstaka resmål.

För att beviljas ledsagare ska en eller flera av följande kriterier vara uppfyllda:

- Omfattande orienteringssvårigheter
- Medicinteknisk utrustning som inte kan klaras utan hjälp
- Kan inte sitta utan stöd
- Övriga speciella skäl

Ledsagare ska vara för uppdraget lämplig person. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.

4.1.7 Ansökan och beslut om färdtjänst

Ansökan om färdtjänst görs hos handläggare som har delegation att utreda och fatta beslut om färdtjänstillstånd. Ansökan ska vara skriftlig och göras på för detta avsedd blankett.

Handläggaren omprövar även beslut och ansvarar för indragning av färdtjänstillstånd om behovet upphört. Enligt § 12 lag om färdtjänst får ett tillstånd återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Utredning

Det huvudsakliga beslutsunderlaget är det som framkommer i en dialog mellan den sökande och handläggaren.

I utredningen ska information finnas om

- Vilka funktionshinder som finns, deras varaktighet samt konsekvenser
- Om insats i form av funktionsträning kan vara aktuellt att pröva som åtgärd.
- Möjlighet att ta sig in i/ut ur buss (handikappanpassad)
- Syftet med att resa, vilket/vilka mål ska uppnås med insatsen? Kan dessa mål uppnås utan insatsen?
- Tidigare resmönster/ressätt
- Möjlighet att få hjälp med resandet av ledsagare, antingen av anhörig eller som frivilliginsats?
- Behov av specialfordon
- Om resan bekostas av det allmänna

Det som framkommer och som är av betydelse för beslut om färdtjänst ska dokumenteras.

Läkarutlåtande

Om samtalet med den sökande inte ger tillräckligt underlag för beslut kan kontakt tas med hemtjänsten, distriktssköterska, rehabiliteringspersonal eller annan person med kunskap om den sökande. Kontakten tas i samråd med den sökande. Om osäkerhet kvarstår gällande den sökandes möjlighet att förflytta sig på egen hand och använda allmän kollektivtrafik kan läkarutlåtande bli nödvändigt. Ett läkarutlåtande i sig berättigar i allmänhet inte till färdtjänst, utan utgör endast en del av ett vidare beslutsunderlag. Om så behövs ska specialistläkareutlåtande begäras.

Beslut

Beslutet ska innehålla bl. a. vilka färdsätt som gäller samt giltighetstid. Handläggaren väljer på vilket sätt beslutet ska delges.

Ett ärende får inte avgöras utan att sökande har underrättats om en uppgift som tillförts ärendet genom någon annan än sökande själv. Vid ett ev. avslag ska t.ex. läkarutlåtande och färdtjänstutredning kommuniceras till den sökande före beslutet. Om sökande anser att någon uppgift är oriktig ska detta antecknas.

Tillståndets giltighet, omprövning och förlängning

Vid beslut om färdtjänst bör giltighetstiden fastställas till som minst 3 månader och som mest fem år. Då osäkerhet gäller om funktionshindrets varaktighet, ska kortast möjliga giltighetstid beslutas. Förlängning kan ske på kortare tid.

Den som beviljats färdtjänsttillstånd för fem år i taget har i allmänhet ett behov av färdtjänst tills vidare. En översyn av resenärens förutsättningar att kunna genomföra resor kan ändå vara värdefull. Tillsvidare tillstånd lämnas enbart till personer med behov av färdtjänst med beslut om särskilt boende för äldre.

Beslut kan även tidsbegränsas att gälla perioder. I de fall den sökande har förflytningsproblem som hänger samman med snö, kyla eller halka, kan beslut

fattas om färdtjänst under vintertid. Vintertillståndet gäller under perioden 1 november till 30 april.

4.1.8 Avslag/överklagande

Vid avslag helt eller delvis ska beslutet alltid motiveras. Information om hur man överklagar ska alltid följa avslagsbeslutet en s.k. besvärshänvisning.

Den som inte är nöjd med Kommunstyrelsens beslut kan överklaga till Förvaltningsrätten i Uppsala via Kommunstyrelsen. Överklagandet ska vara skriftligt och utöver personuppgifter, innehålla vilket beslut som överklagas och hur man vill att det ska ändras. Överklagandet ska ha inkommit till: Sala kommun, Kommunstyrelsens förvaltning enheten för planering och utveckling, BOX 304, 733 25 Sala, inom tre (3) veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet.

4.1.9 Avgift för färdtjänst

Avgift utgår enligt av kommunfullmäktige beslutad taxa för färdtjänst⁵ för den färdtjänstberättigade och för medresenär. Om två färdtjänstberättigade reser tillsammans betalar båda vardera en egenavgift. Som medresenär räknas person som inte är färdtjänstberättigad eller ledsagare. Förälder till barn med färdtjänst ses som medresenär, oavsett barnets ålder. Personal inom Vård- och omsorgsförvaltningen betalar ingen avgift då de åker med i tjänsten.

4.2 RIKSFÄRDTJÄNST

Beslut om riksfärdtjänst fattas enligt lag om riksfärdtjänst⁶

Riksfärdtjänst är resor som sker från Sala kommun till annan kommun tur och/eller retur. Lagen anger ingen skyldighet för kommunen att anordna själva transporten.

Riksfärdtjänst innebär att ersättning lämnas för reskostnader, om den sökandes funktionshinder är så stort att resan inte kan företas till normala reskostnader. Utgångspunkt för vad som avses med normala reskostnader är vad motsvarande resa med billigaste allmänna kommunikation kostar. Förutsättningarna för rätt till riksfärdtjänst är därmed annorlunda jämfört med färdtjänst.

Riksfärdtjänstresa kan ske med

- Tåg, flyg och andra allmänna kommunikationer
- Taxi eller annat särskilt anpassat färdtjänstfordon

Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

4.2.1 Riktlinjer för handläggning av riksfärdtjänst

Riktlinjerna för handläggning av riksfärdtjänst är utformade utifrån lagen om riksfärdtjänst, samt vägledande domar i Länsrätt och Kammarrätt. Kraven för tillstånd till riksfärdtjänst är högre än för färdtjänst.

⁵ KF§60 Dnr 2006.127

⁶ SFS 1997:735

Vem har rätt till riksfärdtjänst?⁷

Frågor om tillstånd prövas av den kommun där den sökande är folkbokförd. Det innebär att personen måste vara folkbokförd i kommunen.

Funktionshindret ska vara stort och varaktigt. Funktionshindret bör därmed ha en beräknad varaktighet av minst 6 månader⁸. Enbart hög ålder, mindre funktionsnedsättningar, rädsla eller oro och allmänna svårigheter att resa med den reguljära kollektivtrafiken räcker inte för att vara berättigad.

Funktionshindret ska medföra att resorna inte kan ske till normala reskostnader. Resor ska vidare inte kunna genomföras på egen hand med allmänna kommunikationer och med den service som normalt kan fås av trafikföretaget⁹.

Tillstånd till riksfärdtjänst kan beviljas

- Om resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala resekostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare.
- Ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet.
- Resan görs inom Sverige från en kommun till en annan
- Resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Barns rätt till riksfärdtjänst

Barn under tio (10) år kan som regel inte beviljas riksfärdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte någon längre sträcka utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare.

4.2.2 När kan inte riksfärdtjänst beviljas?

Riksfärdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionshinder eller sjukdomar. Kortvariga funktionshinder t.ex. sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till riksfärdtjänst.

Funktionshinder som endast medför väsentliga svårigheter under korta perioder berättigar som regel inte till riksfärdtjänst. Först efter behandling eller rehabilitering som visat att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet om minst 6 månader kan Riksfärdtjänst beviljas.

Avsaknad eller glest utbud av allmänna kommunikationer är inte något skäl som i sig berättigar till riksfärdtjänst. Riksfärdtjänst beviljas alltså inte pga. att tågtiderna inte passar.

Bedöms den sökande klara att resa med tåg på egen hand kan inte riksfärdtjänst beviljas. Bedöms sökande klara en tågresan med ledsagares hjälp kan inte riksfärdtjänstresa med annat färdmedel bli aktuellt.

⁷ Enligt 4§

⁸ Enligt 1§

⁹ Enligt 5§

Riksfärdtjänst kan inte beviljas för arbetsresor eller om resan av någon anledning bekostas av det allmänna. I vissa fall kan personen få sina reskostnader ersatta av försäkringsbolag.

När det gäller riksgymnasium för funktionshindrade bekostar CSN ett visst antal hemresor. När dessa är utnyttjade har kommunen ingen skyldighet att bevilja ytterligare resor i form av riksfärdtjänst mellan studieorten och hemorten.

Behov av resor som uppkommer i samband med att en person blir placerad i ett boende eller i en vårdform i Sala kommun av annan nämnd berättigar inte i sig till riksfärdtjänst.

4.2.3 Färdsätt

Tillståndet får förenas med föreskrifter om färdsätt¹⁰.

Tåg med ledsagare

Resan ska genomföras på det sätt som är billigast för kommunen, med hänsyn till den sökandes möjligheter att färdas. Detta innebär att tågresa med ledsagare ska prövas i första hand. På de flesta tåg finns rullstolslyft samt särskilt anpassade handikappvagnar vilket gör att även rullstolsburna kan klara tågresor. Tågen är helt rökfria och det finns särskilda vagnar avsedda för allergiker. Tågtrafiken handikappanpassas fortlöpande.

Behov av ledsagare vid tågresa kan vara befogat för att resan ska kunna genomföras. Beslut om tågresa kan vid behov kompletteras med färdtjänstfordon för att resenären ska komma ända fram till besöksadressen.

Flyg

Flyg kan i vissa lägen vara ett billigare alternativ än tåg med ledsagare. Flyget har generellt en hög servicenivå och för resenärer med funktionshinder finns oftast extraservice. På grund av begränsningar i flygförbindelserna kan riksfärdtjänstresa komma att kompletteras med tillstånd för tåg med ledsagare eller färdtjänstfordon.

Färdtjänstfordon hela resvägen

Tillstånd att åka färdtjänstfordon hela resvägen kan bli aktuellt när sökande, inte ens med hjälp av ledsagare, har förutsättningar att på ett rimligt sätt klara en resa med allmänna kommunikationer.

Samåkning

Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extratid för det på grund av samåkning med andra färdtjänstresenärer. Detta innebär även att om inte särskilda skäl föreligger kan resa med färdtjänstfordon tidigareläggas eller senareläggas i samråd med resenären. Hur stor förskjutning i tid som är möjligt och rimligt är beroende av resenärens hälsa och syftet med resan.

Ensamåkning, undantag från samåkning, kan beviljas om funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.

¹⁰ Enligt 7§

Resorna sker oftast med anpassade färdtjänstfordon, t.ex. minibuss med ramp eller lift.

4.2.4 Medresenär och ledsagare vid riksfärdtjänstresa

Medresenär

Vid tåg- och flygresor finns inga begränsningar på antal medresenärer. Medresenären betalar ordinarie biljettkostnad.

Vid resa med färdtjänstfordon får max 3 personer följa med. Större fordon än vad som krävs pga. resenärens funktionsnedsättning får dock inte nyttjas. Avgift utgår enligt gällande taxa.

Ledsagare

Avgiftsfri ledsagare kan beviljas¹¹. Många funktionshindrade kan använda den reguljära trafiken om de har en ledsagare med sig. Insatser av ledsagare kan i vissa fall vara nödvändigt även under flygresor. Personalen ger dock i allmänhet så god service att synnerliga skäl ska föreligga för att beviljas ledsagare under flygresor. Särskilda skäl bör föreligga om ledsagare ska beviljas för resor med färdtjänstfordon. Hjälpbehovet ska vara sådant att det inte är möjligt eller rimligt att föraren av fordonet kan bistå i dessa situationer. Hjälpbehovet ska vara av personligt slag. För ledsagare betalas ingen egenavgift. Ledsagare ska vara för uppdraget lämplig person. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.

För att beviljas ledsagare gäller generellt att det är behovet av hjälp under själva resan som ger rätt till hjälpen. Hjälpbehov före och efter resa ger i sig ingen rätt till ledsagare.

Vem som helst som klarar att utföra den hjälp som förväntas kan vara ledsagare. Även en anhörig med samma resmål kan vara ledsagare. Sökande får själv ordna en person som kan ställa upp som ledsagare. Att sökande inte har någon som kan ställa upp som ledsagare, utgör ingen grund för att bevilja riksfärdtjänst med särskilt riksfärdtjänstfordon hela vägen.

4.2.5 Ansökan

Ansökan om riksfärdtjänst görs hos handläggare som har delegation att utreda och fatta beslut om riksfärdtjänsttillstånd.

Ansökan om resa med riksfärdtjänst ska inlämnas i god tid, i normalfallet senast 3 veckor, före avresan. I samband med storhelger är ansökningstiden 4 veckor eller ännu längre då riksfärdtjänst är beroende av tillgång på tåg- och flygbiljetter.

Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

¹¹ Enligt 6§

4.2.6 Egenavgift för riksfärdtjänst

Vid resa med riksfärdtjänst ska den resande betala en egenavgift som motsvarar normala reskostnader med allmänna kommunikationer. Avgiften tas ut i samband med resans genomförande.

5. SKOLSKJUTS OCH SKOLTRANSPORT

5.1 Allmänt

Lagar och förordningar

De lagar och förordningar som behandlar rätten till skolskjuts finns i:

- Skollagen 2010:800 (SL)
- Skolskjutsförordningen 1970:340
- Trafikverkets föreskrifter om skolskjutsning
- Yrkestrafiklagstiftningen
- Allmän lagstiftning

Dessutom finns ett antal rättsfall som behandlar skolskjuts.

Hemkommunen är enligt SL 10 kap. 32§ 1 st. och 11 kap 31§ 1 st. skyldig att ordna kostnadsfri skolskjuts i grund- grundsärskolan och gymnasiesärskola från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om det behövs med hänsyn till;

- Färdvägens längd
- Trafikförhållanden
- Elevens funktionsnedsättning eller
- Någon annan särskild omständighet.

Kommunen ska själv bestämma vilka avståndsregler som ska gälla. Det är den närmaste gång- eller cykelvägen som mäts.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i annan skola än där kommunen annars skulle ha placerat dem (anvisad skola), i en friskola eller som går i annan kommuns skola, utom i de fall då skolskjuts kan anordnas utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter (SL 10 kap. 32 § 2 st. och 40 § och 11 kap. 31 § 2 st. och 39§).

Inriktning

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2010-06-10 ska samordningen mellan befintlig linjetrafik och skolskjuts öka för barn i årskurs F-6 och därmed minimera antalet skolskjutslinjer och sänka kostnaderna. Sala kommun har rätt att bestämma lämpligt sätt för att organisera kommunens skolskjutsverksamhet.

Skolskjuts

Med skolskjuts avses¹² resor till anvisad grundskola, obligatoriska sarskolan samt gymnasiesarskolan som kommunen har **skyldighet** att anordna. Skolskjutsen sker i

¹² Enligt skolskjutsförordningen(1970:340)

första hand med allmänna kommunikationer (linjetrafik) och i andra hand med särskild upphandlad transport, (entreprenadbuss eller som tredje alternativ skoltaxi.)

Elev som är folkbokförd inom Sala kommun kan få fri skolskjuts trots att eleven väljer att gå i annan skola än där kommunen annars skulle ha placerat eleven i eller som går i annan kommuns skola, om ekonomiska eller organisatoriska svårigheter inte uppkommer, såsom ändring av befintlig transportrutt eller anordnande av ny transport. Fri skolskjuts ska beviljas, trots att eleven väljer att gå i annan skola än där kommunen annars skulle ha placerat eleven i, eller om eleven går i annan kommuns skola, om eleven kan åka med befintlig skoltransport i form av buss, som ändå passerar en plats där eleven kan stiga på bussen och som på sin ordinarie rutt passerar elevens skola och ekonomiska eller organisatoriska svårigheter inte uppkommer, (dvs merkostnader för dyrare busskort.)

I undantagsfall kan avtal om självskjuts fattas. Det innebär att förälder tar över det dagliga ansvaret för elevens transport till skolan mot en viss ersättning från kommunen.

Rätt att få skolskjuts anordnad av Sala kommun har även elever som är hemmahörande i en annan kommun, men som efter överenskommelse mellan de båda kommunerna mottagits i en grund- eller grundsärskola i Sala kommun och som på grund av skolgången måste övernatta i Sala. Rätten till skolskjuts gäller från den tillfälliga bostaden till den plats där utbildningen bedrivs. Sala kommuns kostnad för dessa skolskjutsar ska hemkommunen stå för (SL 10 kap. 33 § och 11 kap. 32 §).

Elever som går i introduktionsklass likställs med elever som går i anvisad skola. Dessa har därmed rätt till skolskjuts från bostaden till den plats där utbildningen bedrivs, om gällande grundkriterier uppfylls.

Det finns elever som på grund av personliga förhållanden har särskilda skäl för att bli mottagen i en annan kommuns skola. Det kan vara omständigheter som familjeförhållanden, mobbning eller andra sociala skäl som talar för placering i en annan kommuns skola. Hemkommunen är inte skyldig att anordna kostnadsfri skolskjuts för elever som på grund av sina personliga förhållanden tas emot i en annan kommuns grundskola. I stället är det den mottagande kommunen som för dessa elever, under samma villkor som för elever hemmahörande i kommunen ska sörja för kostnadsfri skolskjuts inom den kommunen. (SL kap10 33§). I de fall den mottagande kommunen är skyldig att anordna kostnadsfri skolskjuts ska kostnaden för detta ingå i de utbildningskostnader som hemkommunen är skyldig att stå för. (SL kap10 34§.)

Skolskjutsutbudet

Den fria skolskjutsen ska ses som ett system som är stabilt över tiden, med fasta tider och fasta linjesträckningar, och inte betraktas som beställningstrafik där tiderna kan ombokas fortlöpande efter andra behov än anpassning till skolans ramschema eller av individuella medicinska skäl. Utgångspunkten är densamma vare sig eleven åker linjebuss, entreprenörsskjuts eller taxi. Skolskjutsverksamheten ska bidra till att skapa trygghet och säkerhet.

Samtliga skolskjutsberättigade elever inom grundskola, sarskola och gymnasiesarskolan erbjuds samma omfattning pa utbudet av skolskjuts, oavsett om skalet ar *gangavstand, trafiksaakerhet eller funktionshinder*. Hansyn till foraldrars arbetstider eller liknande kan inte tas och ensamakning eller ombokning av tidigare anvisade skolskjutstider medges endast for medicinska skal som provats i sarskild ordning.

Skolnamnden beslutade 2009-03-11 att underlatta mojligheterna for varldnadshavare till elever i arskurs 7-9 att valja annan skola an anvisad och att busskort erbjuds till linjetrafik om ett sadant kan losa skolskjutsbehovet inom Sala kommun.

Skoltransport

Med skoltransporter avses resor inom skolan som kommunen **frivilligt** atagit sig att anordna sasom exempelvis for forskoleklasser, bad och slodtransport inom skolverksamheten. Samt aven resor till prao for sarskoleelever som ingar i den ordinarie undervisningen.

Resor till exempelvis bio, utflykter och teater ar inte skolskjuts utan skoltransport och betalas av respektive verksamhet inom skolan.

Tillfallig skoltransport

Den kollektiva skolforsakringen tackar resekostnader som uppkommit pa grund av skador/olycksfall.

5.2 Grund till beslut

Gangavstand

Gangavstandet mellan bostaden och den skola som Sala kommun anvisat utgor grunden for beviljande av skolskjuts. Riksgenomsnittet¹³ har beaktats nar gransen for gangavstand beslutats.

	Avstand Bostad - skola	Riket medeltal
Forskoleklass	minst 2,0 km	<i>2,1 km</i>
Ar 1-3	minst 2,0 km	<i>2,4 km</i>
Ar 4-6	minst 3,0 km	<i>3,3 km</i>
Ar 7-9	minst 4,0 km	<i>4,0 km</i>

Med skolvag avses kortaste anvandbara trafiksaakra vag (gang- och cykelvag dar detta finns) mellan skolan och bostaden dar eleven ar folkbokford. Sala kommun tillampar enhetliga principer for matning av avstand. Fardvagens langd mats fran bostaden dar eleven ar folkbokford till skolan.

Avvikelser fran gangavstanden kan goras utifran sarskilda individuella skal, exempelvis trafiksaakerhetsskal och funktionshinder, som provas i sarskild ordning.

Barns avstand till hallplats ska inte vara langre an det avstand som ar grund till skolskjuts utifran barnets alder.

¹³ Enligt SKL (Sveriges kommuner och landsting)

Trafikförhållanden

Skolskjuts medges när färdvägen bedöms som trafikfarlig och riskfylld utöver det normala. Bedömningen av trafiksäkerheten görs individuellt efter en sammanvägning av faktorer såsom barnets ålder, sikt, tillåten hastighet, trafikflöde, förekomst av tung trafik, förekomst avskild gång-/cykelväg, utformning av på- och avstigningsplats, utformning av passager samt förekomst av trafiksignaler vid passager.

Funktionshinder

Skolskjuts på grund av funktionshinder medges när ett varaktigt funktionshinder föreligger hos en elev och som gör att denne har väsentliga svårigheter att ta sig till och från skolan. Behovet ska bedömas i varje enskilt fall. Funktionshindret bör styrkas med läkarintyg. Elever med särskilda behov kan ha ledsagare med under resan. Ledsagares av- och påstigning ska ske på samma adress som den skolskjutsberättigade.

Annan särskild omständighet

Skolskjuts medges när annan särskild omständighet föranleder det, såsom om en elev på grund av psykosociala skäl behöver gå i en annan skola än den som kommunen annars skulle ha placerat eleven i.

Res- och väntetider

Den totala planerade restiden i skolskjuts bör understiga 60 min. enkel resa. Vid snöoväder, tjällossning eller liknande händelser får, den totala restiden i skolskjuts överstiga planerad restid.

Skolans schemaläggning och skolskjuts ska samplaneras så att väntetiderna minimeras

- väntetid före ramschemats start och ramschemats sluttid ska inte - annat än i undantagsfall - överstiga 30 minuter.

Växelvis boende

Vid gemensam vårdnad och växelvis boende som grundas på avtal eller domstols dom, beviljas skolskjuts från respektive vårdnadshavares bostad till anvisad skola och tillbaka, under förutsättning att båda vårdnadshavarna är bosatta inom Sala kommuns geografiska område.

För att förutsättningarna för växelvis boende ska vara uppfyllda ska boendet vara av regelbunden karaktär, t.ex. varannan vecka, och gäller således inte vid spontana enstaka övernattningar hos vårdnadshavare där eleven normalt inte bor. Ett växelvis boende anses ske när umgänge sker i sådan omfattning att det kan anses att barnet har två likvärdiga hem, dvs. två bostäder. I sådant fall görs en individuell prövning av rätten till skolskjuts från respektive bostad till anvisad skola, mot bakgrund av gällande grundkriterier.

Ett schema för läsårsplanering av skolresandet ska lämnas in i god tid.

Elev som bor växelvis i två olika kommuner är endast berättigad till skolskjuts från folkbokföringsadressen i Sala kommun, under förutsättning av grundkriterierna är uppfyllda.

Med elevs bostad jämställs boende för elev som har stödfamilj eller korttidsboende enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS samt boende i familjehem.

5.3 Ansvar Information

Uppdaterad information om skolskjuts ska finnas på Sala kommuns hemsida www.sala.se

Personligt överlämnande

Finns ett skriftligt beslut om personligt överlämnande av elev pga. särskilda skäl till eller från skolskjutsen får eleven inte under några omständigheter lämnas ensam.

Byte av folkbokföringsadress under termin

När elev flyttar under termin så är grundskolans praxis att eleven får gå kvar i skolan terminen ut innan skolbyte, om eleven så önskar. Undantag görs för årskurs 6 och 9, samt årskurs 3 på Åby skola, där eleven får gå kvar hela läsåret. Skolskjuts kan sökas från nya adressen till skolan, utifrån de kriterier som anges i riktlinjerna.

Delat ansvar, väg till och från hållplats

Ansvar för skolskjuts och skoltransport är delat mellan föräldrar, kommunen, väghållaren och trafikutövaren. Barn är inte fullt utvecklade för att bete sig på ett trafiksäkert sätt i alla situationer.

- Föräldrarna ansvarar för eleven på dess väg från hemmet till skolan, för vistelsen på hållplatsen och till dess att eleven stigit på skolskjutsen. Föräldrarna ansvarar också för att eleven kommer i tid till morgonskjutsen till skolan. Om eleven missar skolskjutsen har föräldrarna ansvar för att eleven kommer till skolan.
- Föräldrarna anses ha överlämnat ansvaret till kommunen/skolskjutsutförare när eleven stiger på skolskjutsen, eller när eleven på överenskommen tid kommer till skolan.
- Skolan ansvarar för säkerheten vid skolans på och avstigningsplats, medan trafikutövaren ansvarar för säkerheten inne i skolskjutsen.
- Efter skolans slut anses kommunen ha överlämnat ansvaret till föräldrarna när eleven på överenskommen tid går från skolan, eller stiger av skolskjutsen. Om föraren till skolskjutsfordonet bedömer att transporten på grund av väderlek, väglag eller annat, inte kan genomföras på ett trafiksäkert sätt ställs resan in och någon ersättningsskjuts anordnas inte. Andra aktörer som också har ett visst delansvar är väghållaren och trafikverket.

- Enligt lagstiftningen¹⁴ ansvarar föraren för att bälten används under resa när resenärens ålder understiger 15 år. Är resenären 15 år eller äldre vilar ansvaret för att använda bälte på resenären själv. Eftersom det är angeläget att bälten används förutsätts även föräldrarna dela ansvaret genom att försöka påverka sina barn att använda bälten.

Kontantersättning

I undantagsfall kan avtal mellan vårdnadshavare och Sala kommun om egen skjuts av barn och kontant ersättning träffas. Kontant ersättning ska motsvara skatteverkets normer för ersättning för tjänsteresor med egen bil. Kontant ersättning kan beviljas om det innebär en organisatorisk och ekonomisk fördelaktig lösning för kommunen vid en svårlöst skolskjutssituation. Det innebär att vårdnadshavare tar över det dagliga ansvaret för barnets transport till skolan mot ersättning från kommunen.

5.4 Utredning-beslut

Myndighetsutövning

Ansökan om skolskjuts beslutas efter individuell prövning. Enligt skollagen kan skolskjutsbeslut överklagas som förvaltningsbesvär enligt svenska förvaltningslagen 22-25 §. Elevresor kan endast överklagas genom laglighetsprövning 10 kap. kommunallagen.

6. GYMNASIESKOLA – elevresor

Elevresor

Med elevresor avses gymnasieelevers dagliga resor mellan bostad och skola. När det gäller gymnasieelevers resor har kommunen ingen skyldighet att anordna sådana resor, utan endast ett ansvar för resekostnaderna upp till ett visst belopp.

För gymnasieelever ordnas ingen särskild skolskjuts. Ansökan om skolkort/ elevresor görs hos VL för resande med ordinarie kollektivtrafik till och från skolan om avståndet är längre än 6 km. Om avståndet från bostaden till närmaste hållplats är längre än 4 km kan ett begränsat kontant anslutningsbidrag beviljas efter särskild prövning. Besvärlig eller riskfylld skolväg berättigar inte till skolskjuts i gymnasieskolan.

Gångavstånd

Gångavståndet mellan bostaden och gymnasieskolan utgör grunden för beviljande av skolkort. SKL:s¹⁵ sammanställning av riksgenomsnittet har beaktats vid beslut om gångavstånd.

	Avstånd bostad – skola	Riket medeltal	Avstånd bostad – hållplats
Gymnasiet	6,0 km	6,0 km	4,0 km

¹⁴ Skolskjutsförordningen.

¹⁵ Sveriges kommuner och landsting

Kontantstöd

För elever studerande på annan ort kan utbyte av busskort till kontantstöd vara möjligt för dagliga resor mellan folkbokföringsadress och skolan med max 1/30 av prisbasbeloppet. Grund för detta är avsaknad av kollektivtrafik och eller resande med kollektivtrafik är mer eller mindre omöjligt. Beräkning av kontantstöd likställs med beräkningsgrunderna för anslutningsbidrag, dvs. ersättningen reduceras med 4 km/dag enkel resa. KS beslutade 2011-11-17 att ansökningar om kontantstöd under studietiden utomlands beviljas på samma villkor som för övriga elever folkbokförda inom kommunen.

7. INFRASTRUKTUR OCH TRAFIKSÄKERHET SKOLSKJUTS**Tillsyn och inspektion**

Upplägget för skolskjuts och skoltransport bygger på egenkontroll hos trafikleverantörerna. Ansvarig person inom respektive organisation ska dagligen dokumentera särskilda händelser, eller intyga att inget finns att rapportera, i en särskild trafikloggare. Entreprenören ansvarar för att trafikloggare förs på ett korrekt sätt.

Årlig inspektion

Varje år ska skolskjutslinjer, inklusive hållplatser, inspekteras och provköras med lämpligt fordon. Vid inspektionen ska trafik säkerheten uppmärksammas särskilt. Entreprenören och kommunens transportstrateg ansvarar för att provkörningarna genomförs. Åtterrapporering från inspektionen ska ske årligen till kommunens säkerhetsansvarige.

Elevernas utbildning

Vid läsårets början ska skolan hålla särskild genomgång med elever som färdas till och från skolan med skolskjuts. Genomgången ska omfatta trafiksäkerhets- och ordningsregler vid av- och påstigning vid skolan samt rutiner gällande under färd. Vidare ska lämnas råd och anvisningar om åtgärder och uppträdande i samband med en eventuell olycka. Önskvärt är att entreprenör och fordon varje år deltar i olycksfallsgenomgång/övning med eleverna.

Trafiksäkerhet på väg till och från skolan**Enskild väg**

Skolskjuts körs endast på enskild väg som är av godtagbar kvalitet, det vill säga där normal hastighet och rimliga körtider kan hållas utan risk för skador på skolskjutsfordonet. Normal hastighet bör uppgå till 30 km/h på mindre väg. Om vägunderhåll väsentligen har eftersatts ställs skolskjutsen in och ansvaret för skoltransporten övergår till föräldrarna. Skolskjuts kan även ställas in under en på förhand fastställd tidsperiod, exempelvis vintertid, på grund av halkproblem, eller vid nedsatt framkomlighet på grund av väg- eller byggnadsarbeten. Ersättningskjuts anordnas inte.

Framkomlighetsproblem

Skolskjutsen ansvarar inte för att lösa framkomlighetsproblem på grund av trafikregleringar, bommar eller andra permanenta eller tillfälliga hinder och begränsningar. Vid framkomlighetsproblem måste resenären på egen hand, eller med biträde av annan, ta sig till närmaste plats som är tillgänglig för skolskjutsfordonet.

Säkra skolskjutshållplatser

Ansvaret för att åtgärda hållplatser ligger i grunden hos väghållaren, som ofta är Trafikverket för de lite större vägarna på landsbygden.

Bälten och bilbarnstolar

Den som färdas i personbil eller buss ska använda bälte. Det är trafikutövarens ansvar att såväl tillhandahålla, som se till att bilbarnstolar används där så är nödvändigt.

Service från föraren

Förarens uppgift är i huvudsak att köra fordonet på ett trafiksäkert och tryggt sätt, samt genom sitt bemötande av skolskjutsresenären bidra till att skolskjutsen upplevs positivt. Föraren ska inte åläggas uppgifter som gör att fordonet lämnas utan direkt uppsikt. Den service som föraren ger ska ske i direkt anslutning till fordonet. Resenären ska på egen hand, eller med hjälp av någon annan, ta sig till upphämtningsplatsen liksom från avlämningsplatsen. Föraren hämtar och lämnar inte resenären i hans eller hennes bostad. Finns ett beslut om personligt överlämnade av skolskjutsresenär får föraren under inga omständigheter hämta eller lämna resenären utan personlig kontakt med ansvarig person vid överlämnandet. Barn som inte kan gå ska transporteras i den egna rullstolen. Föraren ansvarar för att rullstolar förankras på ett tillförlitligt sätt i fordonet.

Information om eleverna

I vissa fall kan det vara av betydelse att föraren får information om en elevs sjukdom eller funktionshinder. Skolan får lämna sådan information efter föräldrarnas godkännande. Föraren har tystnadsplikt om förhållanden som rör elevers sjukdomar, funktionshinder eller andra personliga förhållanden. Några läkarintyg ska aldrig lämnas till transportören¹⁶.

Avbeställning vid sjukdom eller annan frånvaro

Vid avbeställning av entreprenadtransport på grund av sjukdom eller annan frånvaro ska målsman meddela transportören så snart som möjligt. En friskanmälan ska också göras när eleven ska återuppta sitt resande. Vid en eventuell olycka är det viktigt att transportör och skola har information om vilka elever som finns med på turen.

Skadegörelse

Skadegörelse i skolskjutsfordon ska polisanmälas av entreprenören och elev/målsman är ersättningskyldig.

¹⁶ Enligt sekretesslagen SFS 1980:100

Extra elever/personer med på turen

Skolskjutseleverna har företräde till plats i entreprenörsbussen, extra personer medges åka med i mån av plats.

8. DAGVÅRDSRESOR**Dagvård**

För personer med demenssjukdom finns kommunal dagvård för aktivering av den enskilde och t.ex. som avlastning för anhörig som vårdar närstående i hemmet. Denna dagvård är behovsprövad och biståndsbedömd enligt socialtjänstlagen. Samtliga som besöker dagvård av denna typ är i lagens mening dock inte berättigade till färdtjänst.

Dagverksamhet

Vid kommunens servicehus finns dagverksamheter där det erbjuds rehabiliteringsinsatser samt olika former av sociala aktiviteter för att skapa möjlighet till kontakt och gemenskap med andra. De aktiviteter som erbjuds vid dagverksamheterna är öppna, utan biståndsbedömning, för samtliga kommunens medborgare och inte beroende av om man bor eller inte bor i ett särskilt boende. Flera av Dagverksamheterna vänder sig till personer som bor i eget boende. Verksamheten är belägen inom kommunens särskilda boenden på Ekebygården och Kaplanen i Sala, Lindgården i Kila och Björkgården i Västerfärnebo. Inriktningen är allmän samvaro, gymnastikgrupper, bingo, enkelt hantverk samt promenader.

För att skapa rättvisa gällande resekostnader fattades beslut i kommunfullmäktige 2009-01-29 §12

att:

Färdtjänstresor till och från dagverksamheterna och dagvård för personer med demenssjukdom som vård och omsorgsförvaltningen driver för den enskilde skall kosta motsvarande vad som fastställts vara lägsta avgift för färdtjänst, vilket i nuläget är 30 kr.

Samma taxa ska gälla för personer utan färdtjänstillstånd då de reser till och från kommunala dagverksamheter. Taxan gäller även för personer som saknar färdtjänstillstånd och som beviljats bistånd för att besöka kommunal dagvård för personer med demenssjukdom. Dessutom gäller samma taxa även för personer med psykiska funktionshinder som reser till och från kommunala dagverksamheter, där insatsen är behovsprövad och biståndsbedömd enl. SoL.

Resorna ska samordnas med övriga anropsstyrda transporter.

9. RESOR TILL DAGLIG VERKSAMHET LSS

Ingenstans i LSS lagen står att kommunen är skyldig att tillhandahålla och bekosta resor till och från insatsen daglig verksamhet.

I cirkulär 1994:49 från Sveriges kommuner och landsting sägs att kommuner har rätt att ta ut avgift av den enskilde efter grunder som kommunen själv bestämmer och i enlighet med bestämmelserna i LSS och kommunallagen.

Resor tillhör inte de insatser som den enskilde har rätt till enligt LSS. Kostnaderna för resor till och från den dagliga verksamheten skall därför betalas av den enskilde. Personer som omfattas av LSS personkrets har rätt till färdtjänst efter de grunder som gäller för färdtjänst i kommunen. Vid beräkning av resekostnader oavsett färd sätt, till den dagliga verksamheten bör den enskilde själv inte behöva betala mer än andra.

Handläggaren handlägger resor till daglig verksamhet LSS för personer med beslut om daglig verksamhet enligt LSS. Kriterierna för resor är att personen har väsentliga svårigheter att åka med allmänna kommunikationsmedel, även stort avstånd till verksamheten kan vara skäl. Inget beslut om färdtjänst krävs, men kriterierna jämföras med de som är för att få färdtjänst beviljad. Resandet samordnas med övrig anropsstyrd trafik.

Enligt KF beslut §75 2009-09-10 är taxan till och från daglig verksamhet motsvarande ett månadskort/pendlarkort med VL för resande person.